

ДРЕНОВА ЈЕ ПРИХВАТИЛА ПАРТИЗАНСКЕ РАЊЕНИКЕ

Пршшком повлачења паргизаноких јединица из западне Србије, које су се преко Ужица и Златибора пребациле на слободну територију Санцака, повукао се и већи број партизанских рањеника. Један део рањеника наишао је преко Нове Вароши, Бистрице и Дражевића и под Златара.

Половином децембра 1941. године веће или мање трупе рањеника почеле су пристизати у село Дренову. Неке трупе стизале су у ово село и раније. Многи од рањеника били су боси, промрзлих ногу и недовољно обучени.

Једну повећу групу рањеника водио је тада Љубивоје Пајевић. Ова група задржала се у Дренови око месец дана и свуда је наишла на добар и срдчан пријем становништва,

Одмах по доласку рањеника Дреновска позадинска партизанска чета предузела је све мере за њихов смештај по кућама. Скоро све куће у горњем делу села, испод Битовика, биле су ангажоване за смештај по групама, Раопоредом рањеника по кућама руководили су Милош Дивац, Петко, Миленко, Дмитар и Влајко Радашвићи, Нецо Мустајбеговић, Михаило Кнежевић, Владе Илић, Миливоје Романдић и Рајко Јасика. Претходно смо се договорили да извршимо раопоред по засеоцима.

Сви наши активни сарадници и симпатизери врло радо су примали рањенике и у својим кућама с њима делили и последњи залогај хлеба. Свако домаћинство које је примило рањеника на смештај обавезало се да ће, према својим могућностима, обезбедити и храну. Тежим рањеницима овуда је обезбеђивано и млеко, сир, чај и друго што је могло да се нађе. У кућама су их мештачки превијали, прали им веш, а многи који су имали и могли давали су рањеним борцима своје рубље, одећу, обућу, чарапе и рукавице.

Још пре доласка рањеника Позадинска чета и Народноослободилачки одбор у Дренови прикупљали су добровољне прилоге у храни и одећи. Сад је то било добро дошло у овој ситуацији. Неке старије људе и жене слали смо у град ради набавке соли, дувана и санитетског материјала. Везе су ишле преко партизанских сарадника Ахма Шеховића, Мике Цшјовића, Марушке Ракетић, Мила и Гала Ракетића, Вере Вараклић — Љујић, Вука То-

Машевића, Муеабешвића, Андоловића и других. У град по намирице најчешће су одлазили Мирослава, Јована и Пава Романдић, Марија, Мила и Радојжа Радаковић, Неџо Мустајбеговић и његова жена, Сретен Ремовић, Аница Думић и Џмиљана Јасика. Ови наши проверени симпатизери успевали су да прођу блокаду италијанских војника дајући им ракије, сира, кајмака или коју кокош, па су на тај начин успевали да обаве задатке које смо им давали. Ката Романдић је, на пример, била руководилац жена у Дренови и она се међу првима јављала да учествује у задацима које је поставила Дреновска партизанска чета. Тешко је данас и набројати сва домаћинства, све људе, омладинце који су давали допринос у неговању партизанских рањеника, Нико од њих није правио питање кад је требало да прими рањеника у кућу и обезбеди му све што се може.

Међу првим рањеницима из Србије је у Дренову дошао Ужичанин Радомир Совровић. Био је синдикалиста и кројачки радник. Пошто је био лакше рањен, помагао је Коси и Радојки Радаковић у шивењу и крпљењу одеће за остале рањенике. Ове две жене имале су једине у селу шиваће машине. Међу тежим рањеницима био је неки Микаш. Чини ми се да је био рудар. Ту се налазио и Милорад Достанић. Звали су га Брка. Био је рањен у ногу, али се увек показивао вредан и отресит. Тежи рањеник био је и неки Павле, сељак из околине Чачка. Били су ту још Ратко Стефановић из Чачка, Радош Андрић, омладинац из Чачка, Мома Брица из Орашке чете, Радмила Нешковић, омладинка из Смедеревске Паланке, и још многи други.

Пошто су се мало опоравили, неки рањеници су учествовали у припремању и извођењу културно-уметничких приредби. Сећам се да су на једној приредби, поред осталог, певали „Врапца“ и то овако:

... Чика Марко проту моли
да молитву њему чита,
али ником да не прича...

Ми смо тада знали да се односило на неког старијег човека који је молио проту Караматијевића из Нове Вароши да му чита молитву како би оздравио па смо се смејали...

Једно време у Дренови је била и привремена болница за партизанске рањенике. Налазила се ипод Битовика. Одавде су рањеници после опоравка кретали даље, према Жабљаку, где се налазила Централна партизанска болница.

Приликом сусрета, или на расстанку, рањеници су једни друге поздрављали: „Срећне ране!“

Ослобођење Нове Вароши имао је велики значај, јер је овај крај два месеца живео правим партизанским животом. Био је то, у ствари, наставак Ужичке републике.

У Новој Вароши је организована и партизанска болница, у којој је комесар била др Марија Ломпар. Она је са др Јулком

Мештеровић и још једним другом, чијега се имена не сећам, одлазила у Дренову и обилазила рањенике који су били смештени у овом селу. Са докторком Ломпар и осталима у обилазак рањеника по кућама ишли смо обично Нецо Мустајбеговић, Радисав Ђерић и ја.

У том времену Дреновока позадинска партизанска чета даноноћно је обезбеђивала и чувала рањенике. Лакши рањеници су у селу организовали и културно-забавни живот, припремали приредбе у кућама Михаила Радаковића, Миливоја Романдића и Вула Дучића. Сећам се да су изведене две-три приредбе, које су грађани, у првом реду омладина, одушевљено примили.

Жито смо тада млели у Бистрици код воденичара Опасоја и Рајка Миросављевића, шест километара далеко од нашег села. Хлеб смо пекли у пекарама Милојице Радаковића и Косте Љујића. Ски ови послови, кад је реч о исхрани рањеника, били су у организацији наше Позадинске чете, која је имала велику подршку и помоћ народа.

У доњем делу села Дренове рањеници нису смештани по кућама, јер су италијански војници често долазили из Пријепоља, залазили по доњем делу села, пљачкали народ и могли би лако открити рањенике. Али, без обзира на све то, и становници доњег дела Дренове су редовно помагали око исхране рањеника.

Почетком јануара 1942. године једна десетина италијанских војника кренула је из Бистрице и уз стрми Јовац дошла у Дренову. Истовремено је друга група италијанских војника из Доње Бистрице избила у заселак Бичурице. Обе групе пошле су да пљачкају. Тада су у заједничку акцију ступиле Дреновска и Бистричка чета. Настала је борба у којој су четири италијанска војника рањена. Њихова намера да опљачкају село тиме је осујећена.

Неколико рањеника који су били распоређени у засеоку Кукањ, кад су чули борбу, пошли су нам у помоћ. Били су то лакши и већ опорављени рањеници. Пред вече тога дана Италијани су из бацача тукли наше положаје. Од њихове паљбе једино је настрадало неколико оваца Милана Романдића.

Приликом напуштања овог краја, Дреновска позадинска чета обезбеђивала је рањеницима прелаз преко Лима...

Петко РАДАКОВИЋ